

BLÅFALL PROSJEKT AS
c/o Blåfall Utvikling AS
Parkveien 33B

0258 OSLO

Vår dato: 04.09.2024

Vår ref.: 202206101-13 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVE gir forlenget byggefrist til Gamåga kraftverk i Beiarn kommune, Nordland fylke

Vi viser til søknaden fra Blåfall Prosjekt AS datert 09.06.2023, om forlenget byggefrist for Gamåga kraftverk i Beiarn kommune.

Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gav opprinnelig konsesjon til Gamåga kraftverk i vedtak av 28.06.2017, som ble stadfestet av Olje- og energidepartementet (nå Energidepartementet, ED) den 21.06.2018. Det følger av vannressursloven §§ 27 og 19 annet ledd og vassdragsreguleringsloven § 15 at konsesjonen faller bort dersom byggearbeidene ikke er satt i gang innen en frist på fem år fra konsesjonen ble gitt. NVE kan forlenge fristen med inntil fem nye år.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Blåfall Prosjekt AS:

«Gamåga kraftverk fikk konsesjon 28.06.2017. Prosjektet var opprinnelig eid av Blåfall AS. Prosjektet ble senere kjøpt av Blåfall Prosjekt AS som er 100% eid av Blåfall Utvikling AS. Blåfall Utvikling AS og Blåfall Prosjekt AS ønsker å realisere prosjektet og trenger derfor å få forlenget konsesjonstiden med nye 5 år.»

Søknaden om forlenget byggefrist ble sendt til NVE innen den opprinnelige fristenes utløp.

Høring

Søknad om forlenget byggefrist og søknad om forlenget anleggskonsesjon ble sendt på felles høring den 25.09.2023. Etter NVEs syn er ikke saken så omfattende at det kreves bred offentlig høring, og søknaden ble derfor sendt på begrenset høring til Beiarn kommune, Statsforvalteren i Nordland, Nordland fylkeskommune, Saltfjellet Reinbeitedistrikt, Statnett SF og Arva AS for uttale. I tillegg har Sametinget også uttalt seg i saken. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentar, og kan leses i sin helhet på sakens nettside www.nve.no/3191/V. NVE har mottatt følgende merknader til søknaden om forlenget byggefrist:

Statsforvalteren i Nordland uttaler følgende i brev til NVE datert 03.11.2023:

«Uttalelse til søknad om utsatt byggefrist

Statsforvalteren i Nordland viser til brev av 25. september 2023 fra NVE. NVE ønsker tilbakemelding på om det har fremkommet nye momenter siden konsesjonen ble gitt i 2018 og om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig.

Fiskefaglig vurdering

Statsforvalteren i Nordland viser til rapporter fra NTNU Vitenskapsmuseet for Beiarelva for 2017-2019, altså etter at konsesjonen ble gitt. I rapportene fremkommer det at Gamåga har blant de høyeste gjennomsnittslengdene for ørret i vassdraget både for 0+ og 1+ (Sjursen et. al, 2019).

NVEs vedtak viser til at Gamåga har en breandel på 0 %, i motsetning til resten av Beiervassdraget som er brepåvirket. Kraftverkets planlagte vanninntak er oppstrøms anadromt vandringshinder og vannet ledes i en nedgravd rørgate til kraftverksutløpet. Erfaringer fra andre vassdrag hvor vannet føres i en lukket rørgate er at vanntemperaturen forblir den samme som ved inntaket og ikke varmes opp av solstråling på veien nedover. Temperaturendringer kan være negative for laksefisk, både vekstraten og smoltalderen kan påvirkes negativt.

Kunnskapsgrunnlaget om endring i vanntemperatur er ikke vurdert. Vi vil derfor anbefale at det gjøres beregninger/undersøkelser som kan gi kunnskap om effekten av temperaturendringer i Gamåga/Lille Gjeddåga.

Reindriftsfaglig vurdering

Da Gamåga kraftverk ble omsøkt i 2016 ble det utarbeidet en utredning på reindrift. Utredningen tok ikke bare for seg Gamåga kraftverk, men også seks andre småkraftprosjekter i Beiarn kommune. I rapporten er

- Områdebruk og driftsmønster i Saltfjellet reinbeitedistrikt gjennomgått.
- De aktuelle områdene der det er omsøkt småkraftverk verdisatt.
- Konsekvensene av de ulike prosjektene vurdert.
- Sumvirkningene av disse og tidligere kraftutbygginger i de samme sesongbeitene diskutert.
- Det laget en oversikt over kraftprosjekter og annen utbygging i hele distriktet.

Vi vurderer at rapporten fremdeles kan legges til grunn, med visse forutsetninger og suppleringer.

Området rundt Gamåga brukes av reindrifta store deler av året. Området har gode beiter, og brukes spesielt på seinhøsten, vinteren og våren. Snøen tiner tidlig her, og gir tilgang til viktige beiter på seinvinteren og våren. Enkelte år brukes de øvre delene mot Stabbursdalen som kalvingsland.

Siden det ble gitt konsesjon, har det både vært endringer i inngrepssituasjonen og kunnskapen rundt hvordan rein blir påvirket av inngrep. Vi vil peke på følgende planer:

- Det planlegges to store dagbrudd ved henholdsvis Nasa (kvarts) og Ljøsenhammern (dolomitt). Dette vil gi aktivitet i mange tiår og påvirke samme årstidsbeite som finnes ved Gamåga.*
- Ny trafo ved Kjelling. Reinen reagerer negativt på denne.*
- Ny trafo under bygging ved Tuv. Dette er sentralt i vinterbeitene til Saltfjellet reinbeitedistrikt.*
- Det skal bygges ny kraftlinje mellom Saltstraumen og Sundsfjord. Dette er sentralt vinterbeite for Saltfjellet.*
- Statnett ønsker å bygge ny kraftlinje over Saltfjellet. Dette er sentralt høst- og vinterbeite for Saltfjellet reinbeitedistrikt.*
- E6 har blitt forbedret og skal forbedres mellom Borkamo og Røssvoll. Veien har blitt/blir breiere og farten høyere. Dette, sammen med anleggsarbeidet, fører til at reinen unngår et større område enn tidligere.*
- Det har vært en generell økning av folk som ferdes i fjellet. Dette gjør at reinen unngår de mest populære områdene, og får generelt mindre ro.*
- Verneforskriften for Gåsvatnan landskapsvernområde ble endret i 2020, og det ble da åpnet for å gi tillatelse til preparering av skiløyper. Det har gjennom det siste tiåret blitt etablert en praksis med å preparere skiløype fra Beiarfjellet og inn til Stabbursdalen. Denne fører til ekstra forstyrrelser i vinter- og vårbeitene, og vanskeliggjør bruk av området til kalving.*
- Konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift er pr. i dag ikke fornyet. Dette gjør at Saltfjellet reinbeitedistrikt har mistet sine vinterbeiter i Sverige. Tradisjonelt har tre siidaandeler vært på vinterbeite i Sverige. Dette har ført til ytterligere press på vinterbeitene i Norge.*

Ny kunnskap og endret klima

Reindriften har de siste tiårene mistet mye areal gjennom ulike inngrep, for eksempel vannkraftutbygging, hyttebygging, veier og mineralutvinning. Dette har ført til større press på de gjenstående områdene, og mindre fleksibilitet for å kunne takle ulike kriser. For Saltfjellet er vinterbeiter den begrensende faktoren.

Saltfjellet reinbeitedistrikt har opplevd beitekriser (låste beiter på grunn av veksling mellom regn og snø) tre av de fire siste vintrene. Dette var relativt sjelden tidligere. Dette gjør at vinterbeitene blir ekstra viktige, spesielt områder som dette der snøen smelter tidlig og kan begynne å gi tilgjengelige beiter utover sein vinteren og våren.

Statsforvalteren i Nordland har gjennomført en studie der vi så på sammenhengen mellom tap av rein og inngrep. Analysene viser en klar og stor sammenheng mellom nærhet til tyngre, tekniske inngrep og tap av kalv. Studien indikerer at spesielt kalvingsland og vårbeite er en utsatt og kritisk beitetype for reindriften. [...]

Avslutningsvis vil vi minne om at summen av alle arealinngrep de siste 10-årene har bidratt til en naturkrise, der et stort antall arter har hatt en kraftig tilbakegang og står i fare for å bli utryddet. Det blir også stadig mindre uberørt og intakt natur. Det er viktig å unngå en forverring av denne situasjonen ved stadig nye arealinngrep. Vi er derfor kritiske til videre nedbygging av natur.

På bakgrunn av dette fraråder vi at det blir gitt utsatt frist for bygging av Gamåga kraftverk.»

Nordland fylkeskommune uttaler følgende i brev til NVE datert 01.11.2023:

«Etter å ha sjekket mot våre arkiver har ikke Nordland fylkeskommune (NFK) nye momenter å frembringe i saken. Det vises for øvrig til NFKs høringssvar fra 2016.»

Statnett SF uttaler følgende i brev til NVE datert 06.10.2023:

«Statnett har ingen innvendinger til utsatt byggefrist. Vi vurderer ny kraftproduksjon som gunstig, tatt i betraktning mange ønsker om tilknytning av nytt forbruk som i sum for Nordland utgjør en betydelig forbruksøkning.»

De har ellers kun generelle merknader til søknaden.

Sametinget uttaler følgende i brev til NVE datert 29.05.2024:

«Sametinget foretok befaring av tiltaksområdet den 22.05.2024. Det ble under befaringen ikke påvist automatisk freda samiske kulturminner som skulle være til hinder for tiltaket. Etter befaring samt vår vurdering av beliggenhet og ellers kjente forhold kan vi ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk freda samiske kulturminner. Sametinget har derfor ingen spesielle merknader til tiltaket.»

De har ellers kun generelle merknader til søknaden.

Blåfall Prosjekt AS hadde ingen kommentarer til de innkomne uttalelsene.

NVEs vurdering

En søknad om forlenget byggefrist innebærer ikke at det blir gjort en ny samlet vurdering av fordeler og ulemper ved tiltaket, slik det ble gjort i behandlingen av den opprinnelige konsesjonssøknaden. I saksbehandlingen skal NVE bare vurdere om det har oppstått nye eller endrede forhold siden konsesjonstidspunktet. Dersom det kommer frem ny vesentlig informasjon, kan NVE avslå en søknad om forlenget byggefrist. Et sentralt moment i vurderingen vil være om det kan settes nye vilkår som kan avbøte ulempene. Etablert forvaltningspraksis, understøttet av forarbeidene til vannressursloven og den reviderte vassdragsreguleringsloven, tilsier likevel at det har vært forutsatt at det skal praktiseres lempelighet ved fristforlengelser.

Fisk

Statsforvalteren i Nordland er i sin høringsuttalelse bekymret for endringer i vanntemperatur, som følge av at det fraførte vannet føres i en lukket rørgate. Som konsekvens frykter de at laksefisk på anadrom strekning nedstrøms kraftverket kan bli påvirket negativt.

Selv om noen kilder har vist at lengre vannveier der vannet føres i rør eller tunnel kan ha en viss betydning for vanntemperaturen (bl.a. Eie, 2013¹), mener NVE at det vil ha minimal betydning i denne saken. Anadrom strekning er nesten 1 km nedstrøms kraftverkets utløp, og det er derfor et relativt stort restfelt mellom utløpet og øvre del av anadrom strekning. I tillegg vil Gamågas samløp med elva Mølnåga oppstrøms anadrom strekning kunne kompensere for eventuelle temperaturendringer. Det er heller ikke tilfellet at kaldt bunnvann blir tappet fra et reguleringsmagasin, noe som kunne tenkes å ha større betydning for vanntemperaturen enn at vannet transporteres i en lukket rørgate. Etter NVEs syn er derfor konsekvensene for vanntemperatur minimale og vil ikke være av betydning for vår vurdering av byggefristforlengelsen.

Reindrift og samlet belastning

Virkningene for reindrift var et viktig tema i den opprinnelige konsesjonsbehandlingen av Gamåga kraftverk, og NVE stilte flere vilkår knyttet til reindrift i konsesjonen. Statsforvalteren mener i sin høringsuttalelse at den samlede belastningen i Saltfjellet reinbeitedistrikt har økt siden konsesjonen ble gitt. Statsforvalteren trekker frem bygging av nye trafostasjoner på Kjelling og Tuv, og ny kraftlinje fra Saltstraumen til Sundsfjord. De mener at disse tekniske anleggene vil kunne forstyrre reinen, og påvirker liknende typer årstidsbeiter som de som finnes ved Gamåga. Videre påpeker Statsforvalteren utfordringer med økt ferdsel i fjellet og endringer i verneforskriften til Gåsvatnan landskapsvernområde, som kan medføre at reinen skyr visse områder. De peker også på ny kunnskap som viser at nærhet til større tekniske inngrep medfører økt dødelighet hos kalv, samt mulige planer om ny kraftlinje over Saltfjellet. NVE anser dette som nye forhold i saken. Derimot er konsesjonen mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift, som ble avsluttet i 2005, ikke å oppfatte som noe nytt forhold. Også de resterende tekniske inngrep som Statsforvalteren trekker frem i sin uttalelse var kjent på konsesjonstidspunktet. Kunnskap om klimaendringer og mulige konsekvenser for beiteområder har heller ikke endret seg vesentlig siden Gamåga kraftverk fikk konsesjon.

NVE mener at den samlede belastningen fra vannkraftverk i Beiardalen ikke nødvendigvis er høyere nå enn det som ble lagt til grunn på konsesjonstidspunktet. Av de sju småkraftverkene i «Beiar-pakken» som NVE behandlet samlet i 2017, er det kun Gamåga kraftverk som har gyldig konsesjon i dag. Fire av de omsøkte kraftverkene fikk avslag av NVE grunnet hensynet til naturmangfold, landskap, reindrift eller manglende lønnsomhet. Senere omgjorde ED én tillatelse til avslag av samme grunner som de nevnt over, og ytterligere ett prosjekt med tillatelse har i ettertid blitt trukket grunnet manglende lønnsomhet.

¹ Eie, J. A. (2013). Vannkraft og miljø. Rapport tilgjengelig på: [rapport2013_73.pdf \(nve.no\)](https://nve.no/rapport2013_73.pdf)

For Saltfjellet reinbeitedistrikt som helhet, som strekker seg over kommunene Beiarn, Bodø, Gildeskål, Rana, Saltdal og Meløy, var det bygget ut til sammen 31 små og store vannkraftverk i distriktet på tidspunktet da Gamåga kraftverk fikk konsesjon. I EDs behandling av innsigelse for Gamåga kraftverk av 21.06.2018 skrev departementet følgende om temaet samlet belastning for reinbeitedistriktet, og opprettholdt NVEs vedtak om tillatelse:

«[...] Departementet har også sett på mulig samlet belastning for Saltfjellet distrikt. [...] Departementet slutter seg til NVEs vurdering av at Gamåga kraftverk med de gitte vilkårene vil ha begrensede konsekvenser for Saltfjellet reinbeitedistrikts bruk av området. Departementet kan heller ikke se at Gamåga kraftverk vil bidra til en uakseptabel, økt samlet belastning for reinbeitedistriktet. Departementet legger derfor til grunn at Gamåga kraftverk heller ikke vil overstige skrankene i FNs konvensjon 27 om sivile og politiske rettigheter. [...]»

Etter Gamåga kraftverk fikk konsesjon har det blitt satt i drift tre småkraftverk i distriktet (Breivikelva kraftverk i Beiarn, Røvassåga kraftverk og Breivikelva kraftverk i Gildeskål), som fikk konsesjon i henholdsvis 2014, 2015 og 2016. Ytterligere ett småkraftverk (Tindåga kraftverk) som fikk konsesjon i mars 2017, er per nå under bygging. Det er utover dette ingen nye vannkraftverk i Saltfjellet reinbeitedistrikt, som har gyldig konsesjon i dag. Etter NVEs syn har den samlede belastningen fra vannkraftverk ikke økt i betydelig grad siden konsesjonsbehandlingen av Gamåga kraftverk. Videre vurderer NVE at den totale samlede belastningen for reindriften ikke har økt i et slikt omfang at søknad om forlenget byggefrist bør avslås, slik Statsforvalteren mener i sin uttalelse.

NVE mener hensynet til reindrift er tilstrekkelig ivaretatt i konsesjonsvilkårene til Gamåga kraftverk, som tar utgangspunkt i merknadene og forutsetningene til Saltfjellet reinbeitedistrikt. Dette mener vi også er tilfellet med hensyn til den nye kunnskapen om at dødelighet hos reinkalv øker i nærhet til tyngre tekniske inngrep. Gamåga ligger ikke i et av de sentrale kalvingsområdene, som vist i reindriftrapporten utarbeidet av Sweco ². Videre oppstilles det vilkår i NVEs Bakgrunn for vedtak av 28.06.2017 om at anleggsarbeid i øvre deler av tiltaksområdet og sprengningsarbeid i hele tiltaksområdet ikke skal finne sted i kalvingsperioden. I tillegg skal veien opp til inntaket reduseres til kjøresterkt terreng avstengt med bom etter endt anleggsfase, og det forutsettes tett dialog med reinbeitedistriktet både i anleggsfasen og i driftsfasen. NVE mener det ikke har fremkommet nye opplysninger som tilsier at ulempene for reindriften har økt i så stor grad siden konsesjonstidspunktet at det får betydning for byggefristforlengelsen.

NVE har også foretatt søk i Naturbase og Artskart. Vi kan ikke se at det foreligger ny vesentlig informasjon som tilsier at søknaden om forlenget byggefrist bør avslås.

² Sweco (2016). Utredning reindrift Beiarn. Rapporten i sin helhet er tilgjengelig på sakens nettside: [1676642 \(nve.no\)](https://nve.no/1676642)

NVEs vedtak

NVE kan ikke se at det foreligger ny informasjon som tilsier at søknaden om forlenget byggefrist for Gamåga kraftverk bør avslås. I medhold av vannressursloven §§ 27 og 19 annet ledd, samt vassdragsreguleringsloven § 15, forlenges byggefristen med inntil fem år, til 21.06.2028.

Vilkårene for øvrig er de samme som i tillatelsen utstedt av NVE den 28.06.2017.

NVE minner ellers om det må foreligge gyldig anleggskonsesjon etter energiloven, eventuelt avtale med områdekonsesjonær, for bygging, drift og eierskap av energianlegget. Dersom tidligere gitt anleggskonsesjon ikke lenger er gyldig, må dere søke om ny konsesjon for bygging og drift av det elektriske anlegget i god tid før byggestart.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
konsesjonsansvarlig

Brit Torill Haugen
fagleder

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

BLÅFALL PROSJEKT AS

Kopimottakerliste:

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

Nordland fylkeskommune

STATNETT SF

BEIARN KOMMUNE

TROMS KRAFT NETT AS

Sametinget / Samediggi

BLÅFALL AS - Sol Angelica Grønås

Saltfjellet reinbeitedistrikt - Reinbeitedistrikt 24, Nordland

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av ED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Energidepartementet (ED), men sende den til NVE. NVEs e-postadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.